

Makalenin geliş tarihi: 10.05.2021
Makalenin kabul tarihi: 24.05.2021

**LUİSE RINSER'İN HAYATINDAKİ DİNİ EVRE VE “DİE
VOLLKOMMENE FREUDE” ADLI ROMANINDA ANA KADIN
TİPİNE YANSIMASI***

**THE RELIGIOUS PERIOD IN LUISE RINSER'S LIFE AND THE
REFLECTIONS ON THE MAIN TYPE OF WOMAN IN THE NOVEL
“DE VOLKOMMENE FREUDE”**

Mehmet Dudar CANLI**

Özet

Luise Rinser, yirminci yüzyılın en tartışmalı Alman kadın yazarlarından. Tartışmaların odağında edebi faaliyetlerinin yanı sıra güncel toplumsal ve siyasi konular ile ilgili yayımladığı görüşleri yer alır. Düşündüklerini açıkça dile getirmekten çekinmeyen yazar sadece Almanya'da değil dünyanın birçok ülkesinde geniş bir okuyucu kitlesine sahiptir. İkinci Dünya Savaşı sonrası gelişen edebi akımların hiçbirine dâhil olmayan yazar, kimi eleştirmenlere göre modern dünyanın ihtiyaç duyduğu maneviyatı eserleri ile yansıtan büyük bir yazardır. Bunun yanı sıra Rinser'in eserlerine pek değer vermeyen eleştirmenlerin sayısı da oldukça fazladır. Bu eleştirmenler özellikle yazarın dini konulu eserlerinin, kullanımlık metinlerden öteye geçmediğini iddia etmişlerdir. Rinser'in kişiliği ile de farklı görüşler vardır. Bir yanda Rinser'i güçlü bir kişilik ve önemli edebi bir figür olarak tanımlayan eleştirmenler, öte yanda siyasi ve toplumsal görüşlerindeki değişkenliğe vurgu yapıp kişiliğindeki tutarsızlığa işaret edenler görülmektedir. Rinser'in kendisi görüşlerin değiştiğini kabul eder ancak bunu tutarsızlık değil değişim ve ilerleme olarak değerlendirir. Rinser yaşadığı ve inandığı konuları kaleme alır. Nerdeyse yirminci yüzyılın bütün önemli olaylarının bir görgü şahidi olan ve özel yaşantısı da en az bu yüzyıl kadar canlı olan bir yazarın çeşitliliği kendini eserlerinde gösterir. Bundan dolayı Rinser'i ve eserlerini daha iyi anlayabilmek için dönemsel olarak değerlendirilmesi gerekir. Bu çalışmada da Rinser'in hayatındaki dini evrenin bir ürünü olan Die vollkommene Freude adlı roman ele alındı ve dini düşüncelerin ana karaktere yansımaları incelendi.

Anahtar Kelimeler: Luise Rinser, dini evre, kadın tipi, iman tazeleyici edebiyat

Abstract

Luise Rinser was one of the most controversial German authors of the twentieth century. In addition to her literary activities, the discussions also focused on her statements on political and social issues. The writer, who had a large readership not only in Germany but all over the world, did not shy away from expressing her opinions openly. The writer did not follow any directions that emerged in the post-war period. For many she was a great writer who radiated a great spirituality with her works that modern man

---

* Bu makale yazarın “Luise Rinser'in Romanlarındaki Kadın Tipleri” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Dr. Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, dudar@selcuk.edu.tr

needed. There were also critics who did not appreciate her works. Above all, they considered her works with religious themes to be of trivial literature. Rinser's personality was also controversial. On the one hand there were critics who described Rinser as a strong personality and an important figure in literature, on the other hand critics who pointed out the contradictions of her personality because of her changing political and social opinions. Rinser accepts these changes but does not describe these as contradictions, but as the courage to change and move forward. Rinser wrote what she experienced and what she believed in. Rinser witnessed almost all of the major events of the 20th century, and her private life, like this century, was hectic too. This versatility is evident in their works. Therefore, one has to evaluate Rinser's works in the period in which the author wrote them. This paper studies the novel *Die vollkommene Freude*, which was a product of Rinser's religious period, and examines the reflections of her religious views on the main character.

Key Words: Luise Rinser, religious period, woman type, devotional literature

1. GİRİŞ

Luise Rinser 30 Nisan 1911 yılında Yukarı Bavyera'da küçük bir kasaba olan Pitzling'de doğmuş ve 17 Mart 2002 yılında Unterhaching'de yaşamını yitirmiştir. Geniş bir okuyucu kitlesine sahip olan Rinser eserleriyle, her konuda çekinmeden açıkça paylaştığı görüşleriyle ve özel yaşamıyla hayatı boyunca çok tartışılan bir yazardı. Hatta Rinser ölümünden sonra bile kamuoyunu meşgul etmiştir. Bunun nedeni Rinser'in doğumunun yüzüncü yıl dönümü dolayısıyla yakın arkadaşı Jose Sanchez de Murillo tarafından yayımlanan biyografisidir. Sanchez, Rinser'in Hitler Almanya'sındaki geçmişini gizlediği ve birçok kişi gibi nasyonal sosyalizme bulaştığını iddia ederek (Murillo, 2011: 18) yazar hakkındaki yeni tartışmaları alevlendirmiştir. Bu yeni tartışmalar yazarın karmaşık, çok yönlü ve çelişkilerle dolu hayatına yeni bir bakış açısı gerektiren ileri bir boyut kazandırmıştır. Hayatının farklı dönemlerinde farklı kimlikler ile okuyucunun karşısına çıkan Luise Rinser'in eserlerini doğru değerlendirmek için onları yazdığı döneme bakmak gerekir. Çünkü Rinser yaşadığını, düşündüğünü ve inandığını yazmıştır. Rinser'in çok yönlü hayatı şu şekilde özetlenebilir. Sıkı bir Katolik eğitimi alan Rinser savaş öncesi bir kasaba öğretmeni, savaş sırasında bir ev kadını, daha sonra bir dul, kısa süre hapisanede yatan bir mahkûmdur. Savaş sonrası ise Alman edebiyatında yönünü bulmaya çalışan bir yazar, ardından dini konulara eğilen bir yazar, kadın hakları savunucusu, güncel siyasi ve toplumsal olayları gündemine alan bir yazar, Katolik Kilisesi'ne sadık en büyük muhaliflerden biri, Almanya Cumhurbaşkanı aday ve iki çocuklu bir annedir. Bu çalışmada Rinser'in hayatında dinin baskın olduğu dönemde yazdığı *Die vollkommene Freude* adlı romanındaki din unsurunun yansımaları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.1. Amaç ve Yöntem

Luise Rinser'in kendi deyimiyle dini evresine (Reinhold, 1993: 552) denk gelen bu romanında o zamanki dini düşüncelerini romanın ana karakteri Marie-Catherine'e nasıl yansıttığı ve bu yöntemle görüşlerini okuyucularına nasıl aktardığını göstermek amaçlanmaktadır. Bu amaçla ana karakterin bir tip tanımı yapıldı. Von Wilpert (1989: 804), tipi sabit özellikler taşıyan belirli ve değişmez karakterler olarak tanımlarken bir roman tipinin belirli bir sınıfı temsil ettiğini vurgular. Bundan dolayı çalışmamızda romanın ana kadın tipi olan Marie-Catherine'in romanda karakter özelliklerini gösteren bölümler tespit edildi ve yorumlandı. Sonuç bölümünde elde edilen bulgular eşliğinde genel bir tip tanımı yapıldı.

2. LUİSE RINSER'İN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Yirminci yüzyılın en tartışmalı Alman yazarlarından olan Rinser neredeyse bir asırlık ömrüne otuzdan fazla roman, birçok deneme, şiir, günlük, seyahat anıları ve otobiyografik yazılar sığdırmıştır. Rinser hayatı boyunca kendinden çok söz ettirdi. Fakat sadece edebi eserleri gündem yaratmamıştı. Daha çok kaleme alıp yayımladığı güncel dini, siyasi ve pedagojik konular ile ilgili görüşleri tartışılmıştı. Rinser, *Der schwarze Esel* adlı romanında Klara karakterini rahatsız edici olarak tanımlamıştı. Eserdeki bu duruma atıfta bulunan Hurth (2011: 250) aynı şekilde Rinser'in de rahatsız edici olduğunu söyler. Ona göre Rinser, uyumsuz, kıskırtıcı hatta tutarsız bir kişiliktir. Hayatı boyunca her şeye karışmış ve bundan dolayı sayısız insanın örnek aldığı güvenilir bir kişi olduğu kadar birçok kesimin öfke duyduğu biriydi. Hem edebi hem de siyasi faaliyetleri başına buyruk ve kestirilemezdi. Örneğin Willi Brandt'ın Doğu Politikasını desteklemesi, Heinrich Böll ve Günther Grass ile NATO'nun 1979 tarihli çift yönlü kararına karşı çıkması, bazı RAF terör örgütü mensuplarına sempati duymakla suçlanması, Kuzey Kore diktatörü Kim İl Sung'u iyi kalpli bir baba figürü olarak görmesi (Hurth, 2011: 250) ve nihayetinde 1984 yılında Yeşiller Partisinin Almanya cumhurbaşkanı adayı olması gibi olayların hepsi Rinser'in siyasi çeşitliliğini gösteren örneklerdir (Eyigün, 2008: 176).

Edebi kişiliği ve edebi faaliyetleri de en az siyasi tutumu kadar tartışma yaratmıştı. Rinser özellikle de Almanya dışında da geniş bir okuyucu kitlesine sahipken birçok Alman edebiyat eleştirmeni yazarın eserlerinin kadın edebiyatı ve iman tazeleyici edebiyatı (Erbauungsliteratur) ötesine geçmediğini belirterek küçümsemişlerdir. Gerçekten de Rinser'in okuyucu kitlesinin büyük kısmını kadınlar oluşturur. Bunda eserlerinde çoğu zaman kadınların odak noktada olmasının payı vardır. Yazar, eserlerinde sıkça özgürlük ve bağlanma ikilemi yaşayan veya erkek otoritesi ve kendini bulma eğilimi arasında sıkışıp kalan kadınları konu etmişti. Örneğin yazar en çok bilinen *Mitte des Lebens* adlı romanında erkeklerin egemen olduğu bir dünyada kendi yolunu çizen bağımsız bir kadının hikâyesini anlatmıştı. Rinser'e göre kadın erkek eşitliğinin henüz pek dillendirilmediği bir dönemde yazdığı bu roman ilk feminist eserdir. Birçok kadın için Rinser'in bu tarz romanları bir kitaptan çok öteydi. Kendi yaşamları ile ilgili kararlar verirken Rinser'in kitaplarından cesaret almışlardı. Bu kadın okuyucular için Rinser tavsiye veren onlara sorunlarını aşmaya yardım eden bir yol göstericiydi. (Homann, 2002: 1)

Yukarıda belirtildiği gibi eleştirmenlerin bir kısmı da Rinser'in eserlerinin iman tazeleyici edebiyattan başka bir şey olmadığını savunur. Dini duyguları canlandırmak, tazelemek ve manevi tatmin amacıyla yazılmış dini konulu eserler bu kavram altında toplanır (Aytaç, 1997: 150). Rinser'e birçok edebiyat eleştirmeni tarafından bu kategoride yer verilmesinin nedeni ise yazarın 1953 yılında kendi ifadesiyle hayatındaki Katolik evresine denk gelen eserleridir. Rinser bu dönem ile ilgili şunları söyler:

“...1953 yılında birden katolizime kapıldım. On yıldan fazla süren bu dönemim ürünü olan 'Die Abenteuer der Tugend' ve 'Die vollkommene Freude' adlı romanlarım çok satan kitaplar oldu. Bu da şunu gösteriyordu ki insanların o dönem hayatın anlamına yönelik dini bir cevaba ihtiyaçları vardı.” (Reinhold, 1993: 552)

Fakat Rinser'in işlediği konuları ve sadece hayatının bu dönemini dikkate alarak onu değerlendirmenin yanlış veya en azından eksik olduğunu düşünenler de vardır. Örneğin Weigel'e göre Alman edebiyat eleştirmenleri Rinser'i tam anlamıyla anlamış değiller. Onu sadece kadın veya dini konuları işleyen bir yazar olarak görmenin gerçekte örtüşmediğini belirtir ve bu sınıflandırmayı yapanların yazarın diğer eserlerini göz ardı ettiğini ileri sürer. (Weigel, 1990: 2)

Bu değerlendirmenin bir nedeni de eleştirmenlerin yazarın eserlerini sınıflandırma ihtiyaçlarından kaynaklanıyor olabilir. Çünkü Luise Rinser İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelişen hiçbir akıma dâhil olmamıştır. Bunun nedeni bu akımlarla ilgilenmemiş olmasıydı. Rinser için dönemin estetik yenilikleri ya da kültürel tartışmaları bir şey ifade etmemişti. Onun için önemli olan şey içerik ve kendine özgü bir edebi ifadenin geliştirilmesiydi. Hans Rüdiger Schwab yazarın bu eğilimini şu sözlerle vurgular:

“Yazıların genel karakteri olan iletişimsel yazar, sanatsallığı hep muhafaza ederek, aydınlanmacı pedagojinin gereklerini gözetmekte: dolayısıyla haklı olarak 'sözler ... bir mesaj vermek içindir' parolasını gerçekçi bir ilke olarak benimsemektedir. Modern medya ortamında o, hiç ödünsüz bir biçimde edebiyatın klasik işlevini ön plana alır, kimsenin borazanı olmaksızın kitle oluşturmak ister.” (akt. Öztürk, 1997: 326)

Reinhold da Rinser'i yirminci yüzyılın bir görgü şahidi, hakkında yazdığı ve uğruna mücadele ettiği insani ve ahlaki değerleri yansıtan biri olarak tanımlarken yazarın yaşadığı dönemin hiçbir edebi akımına dâhil edilemediğini, çünkü Rinser'in kendi bildiğini yaptığını söyler. (Reinhold, 1993: 545)

2.1. Yazarın Dini Evresi

1950 yılında Almanya'nın bölünmesi Rinser'i hayal kırıklığına uğratmıştı. Çünkü savaş sonrası hayal ettiği Almanya'daki toplumsal yenilikler gerçekleşmemişti. Kendi otobiyografisinde kendini o dönem Tanrı'dan hiçbir şey fakat insanlardan her şeyi bekleyen mükemmel bir Marksist olarak tanımlayan Rinser'in beklentileri siyasi yapının, toplumun ve bilincin değişmesiydi (Rinser, 1981: 382). Yazar Hristiyanlığın ve sosyalizmin bütünleştiği bir yapı hayal etmişti. Federal Almanya'da eski egemenlik ve mülkiyet koşullarının sadece revize edilmesiyle bu ihtimal burada ortadan kalkmıştı. Doğu Almanya'daki uygulamalar ise ona göre sosyalist fikirlerin değersizleştirilmesiydi. Bu konudaki hayal kırıklığı yazarın daha çok dine yönelmesinde etkili olmuştur (Reinhold, 1993: 552). Artık sadece temelinde din olan sosyalist bir düzen fikrini benimsemişti (Reinhold, 1993: 550). Yazarın kişiler üstü bir düzen arayışı, aldığı Katolik eğitimi ve yetiştirme tarzını yansıtan yeni içerikler ortaya çıkarmıştı. Ona göre kişiler üstü bir düzenin oluşması her bir bireyin sorumluluğundaydı ve yeni bir düzen sadece kişinin Tanrı'yı ararken kendisini bulmasıyla mümkün olabilirdi. Kendini bulan kişi kurtuluşa ulaşır. Fakat buradaki kurtuluş inancı Hristiyan kurtuluş inancından daha bireyseldi. Ayrıca Rinser, modern insanın “yaşamın anlamı nedir” sorusuna cevap arayarak bu kurtuluş inancını zamana adapte etmiştir. Bu düşünceden hareketle Rinser'in bu dönem yazdığı romanlardaki ana karakterler iç dünyalarında bir dönüşüm gerçekleştirirler ve dini aydınlanmalar yaşarlar. Abenteuer der Tugend adlı romanında ana karakter Nina Katolik bir yaşam biçimine yönelir. Onu buna teşvik eden ise hem dini hem de insani bir sevgidir. Aynı şekilde inceleyeceğimiz romanda da Georg kardeşinde modern insanın kusurlarını görürken, kardeşinin karısının karşılıksız fedakârlığının bir eş sevgisinden fazlası olduğunu anlar (Reinhold, 1993: 553). Bahsi geçen bu iki romanın yanı sıra Rinser bu dönem içinde Hristiyanlık ile ilgili tartışmalara katılır, Katolik gelenekler ve törenlerle ilgili yazılar kaleme alır. Özellikle bu kullanımlık metinler Rinser'e iman tazeleyici yazar damgasının vurulmasına sebep olmuştur (Reinhold, 1993: 554).

3. “DIE VOLLKOMMENE FREUDE”

1962 yılında yayımlanan bu roman ile Luise Rinser'in dini evresi zirve noktasına ulaşır. Henüz yazarı bir iman tazeleyici edebiyat yazarı olarak tanımlamayan onun sanatına mesafeli eleştirmenler bile bu eserden sonra tereddütlerinden vazgeçerler. Almanya'da haftalık yayımlanan Die Zeit gazetesinde romanın çıkış

tarihinden sonra roman ile ilgili bir yazı kaleme alan Marcel Reich-Ranicki şunları yazar:

“Rinser, okuyucuyu ne şaşırtmak ne de kışkırtmak istiyor. Daha ziyade bizi dikkatlice aydınlatmak, hayatın ayartmalarına ve ahlaki bozukluklara karşı bizi hazırlamak istiyor. Böylece de arınmamıza katkıda bulunmak istiyor. Yazar okuyucunun aklına değil, kalbine ve ruhuna ulaşmayı amaçlıyor. Hedefi sanat değil iman tazelemek.” (Die Zeit, 25.05.1962)

Geniş anlamda iman tazeleyici edebiyat, manevi hayatı canlandıran ve tazeleyen her türlü yazıyı kapsar. Dar anlamda ise bugün sadece bireyin duygu dünyasına dokunan yazılar bu sınıfa girer. Bu edebiyatın amacı inançlı bireylere manevi bir yardım aracı sunmak, onların Tanrıya erişimlerini kolaylaştırmaktır. Önceleri azizlerin yaşantılarını konu alan eserler okuyucuya örnek almaları için sunulurken sonraları ise hikâyelerdeki azizlerin yerini sıradan inançlı insanlar aldı. Hayatın çeşitli zorlukları ile karşılaşan fakat inançlarından taviz vermeden bunlarla baş etmeye çalışan insanlar konu edilmeye başlandı. (Braungart vd. 2010: 486).

Bu romanda olayların odağında aynı mücadele var. Romanın ana kahramanı Marie-Catherine'nin çok sorunlu bir adam olan Clemens ile yaptığı evlilik, karşısına birçok zorluk çıkarır. Bir yandan bu sorunlarla boğuşurken bir yandan da yaşam sevinçlerini ve umutlarını kaybetmiş romandaki diğer karakterlere de umut ışığı olmaya çalışır. Bu mücadelede Marie-Catherine'e güç veren ise içindeki Tanrı ve insan sevgisidir. Rinser, Marie-Catherine karakterini oluştururken adeta onu bir azizenin özellikleri ile donatmıştır. Rinser karakterini Hristiyanlıktaki yedi ölümcül günah olarak nitelendirilen ve insanın doğasında bulunan kibir, açgözlülük, şehvet, öfke, haset, tembellik ve oburluk (Güngör 2014: 39) gibi zaafardan adeta arındırmış ve bunların tam aksine olan karakter özellikleri ile donatmıştır.

3.1. Romanın Özeti

Romanda olaylar üç çocuklu bir Alman ailesinin en büyük çocuğu ve belden aşağısı felçli olan Georg tarafından anlatılır. Georg hatıralarını canlandırarak çocukluğundan itibaren ailenin başından geçenleri anlatır. Fakat asıl olay akışını İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesiyle erkek kardeşi Clemens'in Fransız Marie-Catherine ile evlendikten sonraki gelişmeler oluşturur. Çocukluğunda annesi tarafından şımartılan ve onun büyük ümidi olan Clemens mesleğinde başarılı özel hayatında ise sorunlu bir insandır. Kendisi asabi, sabırsız, karamsar, başkalarının duygularını hiçe sayan ve bu yönüyle acımasız biridir. Çalışma odasının karanlığında gizlenen Clemens'i kendi dünyasından çıkarıp daha aydınlık bir dünyaya kavuşturmak için çırpınan Marie-Catherine'in bu fedakârlık dolu mücadelesi Georg tarafından çoğu zaman eleştireci bir tutumla anlatılır. Georg'un da özel bir ilgi duyduğu Marie-Catherine tüm insanlara yaşama sevinci verirken kocası Clemens'te bu tür duyguları bir türlü uyandıramaz. Marie-Catherine'in ölümüne kadar anlatımını sürdüren Georg ise Marie-Catherine'in geride bıraktığı insanlarda ve kendisindeki izlenimleri anlatırken tüm aile fertlerini kaybetmesine rağmen geleceğe huzurlu ve umut dolu bakar.

3.2. Marie-Catherine'nin Karakter Özellikleri

Marie-Catherine'nin romanın en önemli figürü olmasının nedeni olayların sürekli olarak onun etrafında gelişmesidir. Hatta kendisi bile birçok olayın çıkış kaynağını oluşturur. Örneğin kocası Clemens'in Clementine adlı evlilik dışı bir kız çocuğuna sahip olduğunu ortaya çıkaran ve böylece ailede bir Clementine sorununa yol açan kişi Marie-Catherine'dir. Marie-Catherine bu durumu önce Georg'a anlatır: “Clemens'in bir çocuğu var. Bunu biliyor muydun?”(s. 56).

Buradan Marie-Catherine'nin burnunu her işe sokan ve yaşadığı çevrede huzursuzluk yaratan biri olduğu anlaşılmalıdır. Tam tersine Marie-Catherine çevresindeki insanları mutlu etmeye çalışır. Bu evlilik dışı çocuk ortaya çıktıktan sonra Marie-Catherine, Clemens'e kızmaz. Ona göre sadece ortada düzeltilmesi gereken bir hata vardır. Bu yüzden kocasından kızına sahip çıkmasını ve onu evlatlığa kabul etmesini ister. Burada Marie-Catherine'in karakteristik bir özelliği görülebilir. Bu da hoşgörüsüdür. Kendisinden bu gerçeği saklayan Clemens'e karşı suçlamalarda bulunmak yerine bu gençlik hatasını kendi açısından sorun etmez fakat bu durumun düzeltilmesi için Clementine'ye sahip çıkar. Marie-Catherine'nin bu olayda takındığı tutum onun hoşgörüsünün bir göstergesidir. Ancak onun hoşgörüsü öyle her insanda rastlanabilecek bir ölçüde değildir. Burada neredeyse ölçüsüz bir hoşgörü söz konusudur. Roman boyunca bu olguya pek çok kez şahit olunur. Bu hoşgörü en belirgin biçimde Marie-Catherine'nin kayınbiraderi Georg ile yaptığı bir tartışma esnasında görülebilir. İkisinin tartıştığı konu Clemens ve onun kişiliğidir. Babalığı kabul etmemesi halinde Clementine'nin intihar etme tehdidine rağmen Clemens'in kayıtsız kalmasını Georg sert bir şekilde eleştirir. Marie-Catherine ise Clemens'in müdahale etmeme nedenini anlayabildiğini söyleyerek onu Georg'un suçlamalarına karşı savunur. Bunun üzerine Georg bu ölçüsüz hoşgörüyü dile getirerek eleştirir:

"Onu iyi tanıyorsun tatlım, diye bağırdım. Onu tanıyorsun ve hâlâ savunuyor musun? Yüzündeki o solgunluğu görünce sözlerim beni de ürküttü fakat kendime hâkim olamayarak ona işkence etmeyi sürdürdüm. Diğer insanların hatalarını gülümseyerek görmezlikten gelmeyi sağlayan bu hayırseverlik, bu cömertlik." (s. 158-159)

Marie-Catherine buna benzer birçok olayda Clemens'e karşı anlayışlı davranmıştır. Onun yaptıklarını onaylamasa bile bunları yüzüne vurmak yerine üzerinde durmamaya çalışır. Tabi Marie-Catherine'nin bu anlayışlı tutum ve hoşgörüsünü Clemens'e karşı bir zaaf olarak algılamamak gerekir. Bu kadar hoşgörülü davranmasındaki neden kesinlikle kocasını çok sevmesi veya kaybedebileceği korkusu değildir. Bu hoşgörü Marie-Catherine'nin içindeki Tanrı ve insan sevgisinin bir ürünüdür.

Marie-Catherine'nin vurgulanması gereken bir başka özelliği ise alçak gönüllülüğüdür. Kendisine yapılan övgüleri her zaman büyük bir tevazu ile karşılarken hiçbir zaman başarıları ile toplum içinde parlama çabası içinde olmaz. Doktorasını yaptığı halde bundan hiç bahsetmemesi ve çevresindeki insanların bundan haberdar olmaması Marie-Catherine'nin alçak gönüllüğünün bir belirtisidir. Bunları yine Georg dile getirir: "Tahsilini de gizlemiyor muydu? Tanıdıklarının içinde kaç kişi Marie-Catherine'nin doktora yaptığını ve alanını biliyordu? Bilgisini hiç gösteriyor muydu? Hiç parlamaya çalışıyor muydu? (s. 114)

Marie-Catherine'nin alçak gönüllüğü sadece bilgisini saklamakla kalmaz. Marie-Catherine hayatın her alanında yaptığı yardımları gündeme geldiğinde kendisine karşı yapılan övgüleri büyük bir tevazu ile karşılar. Clemens'ten boşandıktan sonra vaktinin büyük bir bölümünü yardıma muhtaç insanlarla geçirir. Onların hastalarına bakar, yemek yapar, evlerini temizler ve yaptıklarının büyütülecek şeyler olmadığını şu sözlerle vurgular: "Gücümün el verdiğinden fazlasını yapmıyorum ve Tanrı biliyor ki gücüm çok fazla değil. Rahatlıkla aklıma güven. Sevgili Georg ben bir kahraman değilim." (s. 229)

Marie-Catherine'nin Georg'a söylediği bu sözlerden onun başka bir özelliği daha açığa çıkmış oluyor: yardımseverliği ve çalışkanlığı. O, yaptıklarının büyütülmesini istemez çünkü muhtaç insanlara yardım etmek onun için olağan bir davranıştır. Fakat bu özelliğine sadece yardımseverlik demek yanlış olur. Çünkü hoşgörüsündeki o sınırsızlık yardımseverliği için de geçerlidir. Kendisi Georg'a bir kahraman olmadığını, sadece elinden geleni yaptığını söylese de

tanımadığı insanlar için bu kadar sıkıntıya girmesi yardımseverlikten de öte bir şeydir. Clemens'ten boşandıktan sonra hayatını adeta başka insanlara yardım etmeye adanmış, gece gündüz demeden çağrıldığı yerlere gider, hastalara bakar, yemek pişirir, evlerini temizler. Marie-Catherine bütün bunları yaparken kendi sağlığını hiçe sayar ve kendisini yardıma muhtaç insanlar için tam anlamıyla feda eder. Bu duruma tanık olan Marie-Catherine'nin kızı Simone bunu büyük bir endişe içinde Georg'a anlatır:

“Simone, annesinin fazla çalıştığını duraklayarak anlattı. Bu şekilde çalışması bana yabancı değildi fakat ölçüsü beni korkutuyordu. Simone, annesinin neredeyse hiç evde olmadığını anlattı. Gündüzleri ve birçok kez de geceleri evde olmuyordu çünkü onu geceleri hastaların başında durması ve hastanede yardım etmesi için alıp götürüyorlardı. Gündüzleri evde ne yaptığı ise tahmin edilebilirdi: nerede yardım gerekiyorsa orada temizlik yapıyor, çamaşır yıkıyor, yemek pişiriyor ve hastalara bakıyor... Fakat bu hayatın artık Marie-Catherine'e zarar verdiği ve pek sağlıklı olmadığı görülebiliyordu. Kendisi de bunu hissediyordu ve geçen gün şakayla karışık fakat aslında oldukça ciddi bir biçimde Simone'ye yalnız kaldığı zaman ne yapmayı düşündüğünü sordu.”(s. 230-231)

Görüldüğü gibi Marie-Catherine de bu işlerin kendisini tükettiğinin farkında fakat kendisinden ziyade başka insanların mutluluğunu düşünüyor olması bu şekilde davranmasına yol açar. Aslında Marie-Catherine'nin kendi mutluluğu da buna dayanır. Çünkü o bununla sadece bir başkasına yardım etmez. Aynı zamanda İncil'in en önemli buyruklarından biri olan “Komşunu kendin gibi seveceksin” (Markos, 12/ 31) emrini yerine getiriyor olmanın huzurunu yaşar. Bugün sıkıntıda olan insanlara karşılıksız yardım etmek olarak algılanan bu insan sevgisi Marie-Catherine'de sınırsızdır. Marie-Catherine sadece sıkıntıya düşen insanların iyiliği için fedakârlıkta bulunmaz. Aynı fedakâr tutumu kocası Clemens'in mutluluğu için de sergiler. Yalnızca Clemens'i mutlu etmek için kendisini bekleyen parlak sanat ve akademik kariyeri bir kenara itip Clemens istediği için ev hanımı olur. Bunu Georg'un annesine söylediklerinden öğreniyoruz:

“Marie-Catherine, Clemens'i memnun edebilmek için elinden geleni yapıyor. Bir kez, sadece bir kez Clemens için neler feda ettiğini dikkate aldın mı? Sanatsal ve bilimsel bir kariyer, başarı, özgürlük, kendi ayaklarının üzerinde durma. Peki, o bu evde ne yapıyor? Bulaşıkları yıkıyor, benim odamı temizliyor, ütü yapıyor, çiçek tarhında yabancı ot ayıklıyor. Doktorasını Sorbonne'da yaptığının farkında değil misin? Biri bundan bahsediyor mu? Clemens bunu hiç hatırlıyor mu? Peki bundan Marie-Catherine'nin eline ne geçiyor?” (s. 111)

Georg, bunları anlatırken açıkça belli oluyor ki yapılan bu fedakârlığa bir anlam veremez. Özellikle Clemens'in buna degecek bir insan olmadığını düşünür. Çünkü Clemens karısını mutlu etmek için hiçbir çaba sarf etmez. Marie-Catherine de bunun farkındadır fakat Clemens çaba sarf etmiyor diye inandığı değerlerden taviz vermez ve görevlerini ihmal etmez. Marie-Catherine tek taraflı olsa da Clemens'in mutluluğu için elinden geleni yapar ve kocasının ona ihtiyaç duyduğu sürece yanında kalacağını George'a söyler: “Asıl konu, Clemens'in bana ihtiyaç duyduğu sürece kalmalıyım.” (s. 156)

Tek taraflı bu çaba yine Marie-Catherine'nin fedakârlığının bir göstergesidir. Kendi hayatını değil başkasınınkini ön planda tutar. Bu evliliği neredeyse bir görev olarak kabul eder ve bu görevin sorumluluğunu bilerek üstesinden gelmeye çalışır. Kendi beklentilerini, isteklerini kısaca hayatını feda etme pahasına olsa da başarılı olmaya çalışır. Falkenstein da Marie-Catherine

karakterinden bahsederken özellikle fedakârlığını vurgular ve şu tespiti yapar: "Marie-Catherine sonuç alamayacağını bildiği halde kendisini kocası için feda eder. Clemens'i değiştirebilmek için onunla evlenir" (Falkenstein, 1988: 44). Marie-Catherine'nin kendi evliliğini bir görev olarak algıladığı, eserin başında Georg tarafından da dile getirilir. Simone'nin, annesinin neden boşanmadığı sorusuna şu cevabı verir: "Annenin, üstlendiği bir görevi bırakacak bir kadın olduğunu mu sanıyorsun?" (s. 11).

Marie-Catherine'nin acaba hiç mi kötü bir özelliği yok sorusuna rahatlıkla hayır denilebilir. Anlaşılan yazar hoşgörü, anlayış, alçak gönüllülük, yardımseverlik gibi erdemlere sahip birinin kötü bir yanı olabileceğini düşünmemektedir. Belki bunlardaki ölçsüzlük olumsuz gibi görülebilir. Fakat bu ölçsüzlük de görecelidir. Marie-Catherine'nin ölçüsü kendinden ve hayatından ne kadar taviz verdiği değildir. Onun ölçüsü doğru olduğuna inanarak yaptıklarında başarılı olup olmaması da değildir. Ona göre yapılması gereken şey yapılmalıdır. Marie-Catherine bu yönüyle dini hikâyelerdeki azizeleri anımsatıyor. Bu benzetme de pek yanlış olmaz. Çünkü onun henüz değinilmeyen bir yönü daha var ki onun böylesi örnek bir insan olmasının temelini oluşturuyor. Bu da dindarlığıdır. Marie-Catherine'nin çocukluğunda da aynı karakter özelliklerini taşıdığını anlatan büyükbabası, bunların temelinde Marie-Catherine'nin dindarlığının yattığını iddia eder: "Biliyor musunuz, bence o tam anlamıyla dindardı. Karım, onun için kısaca Tanrının bir çocuğu derdi"(s. 122). Georg da Marie-Catherine'nin dindarlığını vurgular: "Evet, şüphesiz o dindardı, saf dindardı, bir köylü kadını gibi."(s. 113)

4. SONUÇ

Yardımseverlik, çalışkanlık, fedakârlık, alçak gönüllülük... Bunlar Luise Rinser'in roman kahramanını donattığı kişilik özellikleridir. Yedi ölümcül günahın adeta karşıtları olan bu özelliklere sahip biri için gerçek bir dindar tipi tanımı yerinde olur. Ancak Rinser Marie-Catherine karakterinde daha fazlasını görmektedir. Ona göre Marie-Catherine ideal insan tipinin vücut bulmuş hâlidir. Yazar bu romanı yazdığı dönemde temelinde din olan sosyalist bir düzen fikrini benimsemişti ve bu düzenin oluşabilmesinin her bireyin sorumluluğunda olduğuna inanmıştı. Marie-Catherine, bu sistemin oluşabilmesi için yazarın insanlardan beklediği özellikleri taşımaktadır. Dindarlık Tanrı sevgisinin temelini oluştururken; yardımseverlik, çalışkanlık, fedakârlık, alçak gönüllülük de insan sevgisinin ürünleridir. Böylece Rinser kendine göre ideal insan tipini betimlemiştir: Hristiyanlığın temelini oluşturan Tanrı ve insan sevgisini içinde taşıyan insanı. Marie-Catherine'nin zorlaşan yaşam koşulları neticesinde ölmesi ve hayatını adadığı kocasını içinde bulunduğu iç karartıcı dünyasından kurtaramaması, okuyucuda Marie-Catherine'nin başarısız olduğu izlenimini uyandırmamalı. Aksine Rinser, insanın kendi mutluluğundan vazgeçmesi ve kaderine razı olmasıyla kusursuz mutluluğa ulaşabileceğini anlatmaya çalışır.

KAYNAKÇA

- Aytaç, Gürsel (1997). Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi. Ankara: Güngör Yayınları.
- Braungart, Georg / Fricke, Harald / Grubmüller, Klaus / Müller, Jan-Dirk / Vollhardt, Friedrich / Weimar, Klaus (2010). Reallexikon der deutschen Literaturwissenschaft: Neubearbeitung des Reallexikons der deutschen Literaturgeschichte. Berlin: Walter de Gruyter.
- Eyigün, Sabri (2008). "Die Neue Form des Kriminalromans am Beispiel von Luise Rinsers Kriminalroman Sündenbock". Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(19). 175-184.
- Falkenstein, Henning (1988). Luise Rinser. Köpfe des 20. Jahrhunderts. Berlin: Colloquim Verlag.

- Güngör, Muhammed (2014). "Hristiyanlıkta Yedi Ölümcül Günah". Dini Araştırmalar Dergisi, 17(45). 36-59.
- Hurth, Elisabeth (2011). "Vorbild oder Ärgernis? Luise Rinser in den Ambivalenzen ihres Lebens." Herder Korrespondenz - Monatshefte für Gesellschaft und Religion. 5: 250-255.
- Murillo, José Sánchez de (2011). Luise Rinser: Ein Leben in Widersprüchen. Berlin: S. Fischer Verlag.
- Öztürk, Ali Osman (2000). "Luise Rinser'de İnsan Sevgisinin Temeli". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6. 325-339.
- Reinhold, Ursula (1993). "Literatur als Lebenshilfe. Zum Literaturverständnis und Werk von Luise Rinser". Zeitschrift für Germanistik, 3. 545-561.
- Rinser, Luise (1992). Die vollkommene Freude. Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag
- Rinser, Luise (1981). Den Wolf umarmen. Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag
- Von Wilpert, Gero (1969). Sachwörterbuch der Literatur. 5. Auflage. Stuttgart: Kröner Band 231
- Weigel, Sigrid (1990). Topographien der Geschlechter: Kulturgeschichtliche Studien zur Literatur. Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag.

İnternet Kaynakları

- Die Zeit (1962). ...denn sie wissen nicht, was sie konsumieren. Über Luise Riners neuen Roman "Die vollkommene Freude". 06 Mart 2021 tarihinde <https://www.zeit.de/1962/21/denn-sie-wissen-nicht-wassiekonsumieren/komplettansicht?print> adresinden alındı.
- Homann, Ursula (2002). Wer war Luise Rinser. 28 Ocak 2021 tarihinde <https://ursulahomann.de/WerWarLuiseRinser/komplett.html> adresinden alındı.